

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol

Cymraeg Cynnar: Sector Chwarae 1

Mynediad

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol

Cymraeg Cynnar: Sector Chwarae 1

Mynediad

Llawlyfr Cwrs Cymraeg Cynnar: Sector Chwarae 1

Cwrs Lefel Mynediad

gyda diolch i CWLWM am eu cyngor a'u cydweithrediad wrth baratoi'r cwrs hwn.

Mae'r llyfryn hwn yn cynnig canllawiau i diwtoriaid sy'n dysgu'r **Cwrs Cymraeg Cynnar: Sector Chwarae 1** – lefel Mynediad. Nid yw'n gwrs Mynediad llawn ond ei nod ydy galluogi ymarferwyr blynyddoedd cynnar sy'n meddu ar rywfaint o Gymraeg, i gyflwyno patrymau Cymraeg a rhoi arweiniad cywir yn y Gymraeg wrth eu gwaith bob dydd gyda phlant dan 5.

Dylid nodi o'r cychwyn cyntaf bod y cwrs hwn wedi'i lunio ar gyfer cynulleidfa benodol sef **gofalwyr plant cyn ysgol** gyda'r nod y bydd y sawl sy'n ei ddilyn yn gallu dychwelyd i'r gweithle i ddefnyddio'r iaith yn hyderus.

CEFNDIR

Comisiynwyd Canolfan Gwasanaethau Cymraeg Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant i awduro'r cwrs hwn ar sail gwaith ymchwil a wnaed i'r ddarpariaeth bresennol gan gwmni Sbectrwm.

Canfu'r gwaith ymchwil hwnnw yr angen am ddarpariaeth hyblyg yn cynnwys darpariaeth wyneb yn wyneb a darpariaeth y gallai'r ymarferwyr gael mynediad ati'n fwy annibynnol.

Mae'r tîm awduro yn cydnabod bod y sector gofal yn gwbl allweddol o ran creu siaradwyr Cymraeg newydd a datblygu sgiliau a hyder wrth ddefnyddio'r iaith. Mae ymchwil yn dangos bod cynifer ag 11% o'r holl siaradwyr Cymraeg wedi dysgu'r iaith mewn lleoliad cyn ysgol gyda 50% o'r siaradwyr hynny'n rhugl. Mae hyn yn fwy na'r ganran sy'n rhugl ymhlith y rhai sydd wedi dysgu'r iaith mewn ysgolion cynradd, uwchradd neu rywle arall heblaw am y cartref. Mae hyn yn tanlinellu pa mor dyngedfennol yw cyfraniad y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg/dwyieithog yn y sector gofal cyn ysgol i gyrraedd nod uchelgeisiol Llywodraeth Cymru o greu miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Yn atodol i'r uchod, mae'r cwrs hwn hefyd yn cydnabod bod ystod eang i oedran y plant sy'n mynychu lleoliadau Clybiau Chwarae Cymru. Mae natur yr ymwneud â'r plant yn fwy anffurfiol a llai strwythuredig. Serch hyn, mae defnyddio'r patrymau cywir a modelu ieithyddol mewn lleoliadau o'r math yn cynnig cefnogaeth allweddol ac yn cyfoethogi'r broses o ddysgu a defnyddio iaith.

CYNNWYS

Mae'r cwrs wedi ei gynllunio ar ffurf 10 uned, i'w cyflwyno mewn sesiynau **wyneb yn wyneb** dros isafswm o 20 o oriau dysgu.

Cyflwynir patrymau iaith defnyddiol trwy gyfrwng cyfres o unedau sydd wedi eu seilio ar sefyllfaoedd sy'n berthnasol i'r lleoliadau. Ceir pwyslais cryf ar bethau sy'n greiddiol i waith yr ymarferwyr fel gofyn cwestiynau, rhoi cyfarwyddiadau a gorchmynion, ynghyd â ffocws ar weithgareddau craidd fel goruchwyllo chwarae gemau a gwahanol weithgareddau.

Cynlluniwyd y cwrs gyda ffocws penodol ar ddatblygu sgiliau llafar yr ymarferwyr a hynny'n adlewyrchu natur eu gwaith gyda phlant. Modelir ffurfiau llafar sy'n gydnaws â'r ffurfiau a gyflwynir yn y sector addysgol er mwyn sicrhau cysondeb i'r plant. Lle bo amrywiaethau rhwng yr iaith lafar a ddefnyddir yn y de a'r gogledd, maent wedi eu hamlygu'n glir yn yr unedau.

Mae strwythur pob uned fel a ganlyn:

- Cyfres o **ddriliau** sy'n cyflwyno prif batrymau'r uned

Mae'r driliau wedi'u cynnwys er mwyn cyflwyno'r patrymau newydd yn y dosbarth. Mae'r adran **Drilio'r Patrymau Newydd** isod yn cynnig awgrymiadau pellach ar ddulliau drilio.

- **Sgyrsiau** er mwyn ymarfer y patrymau a gyflwynir wedi eu cyd-destunoli
Mae sgyrsiau wedi'u cynnwys lle bo hynny'n berthnasol er mwyn gosod y patrymau newydd a addysgir mewn cyd-destunau enghreifftiol sy'n berthnasol i waith yr ymarferwyr. Yn ogystal, gall yr ymarferwyr addasu llawer o'r deialogau hyn i'w defnyddio wrth chwarae rôl gyda'r plant yn eu gofal. Mae'r adran **Defnyddio'r Sgyrsiau** isod yn cynnig awgrymiadau cyffredinol i'w defnyddio.

- **Rhestr eirfa**

Mae'r eirfa sydd wedi'i chynnwys a'i defnyddio yn y broses o addysgu'r uned wedi'i rhestru ar ddiwedd pob uned. Rydym wedi ceisio sicrhau bod unrhyw eiriau sy'n ymddangos yn yr uned hefyd yn y rhestr eirfa. Gall hyn olygu ailadrodd rhwng unedau, ond gobeithir ei fod yn fwy hwylus i'r defnyddiwr. Mae'r geiriau hyn wedi eu didoli fesul cenedl yr enw ynghyd â'u cyfieithiadau Saesneg.

- **Esboniadau gramadegol**

Ceir nodiadau gramadeg ar ddiwedd pob uned er mwyn ceisio esbonio mor syml â phosibl pam mae pethau'n digwydd. Pwrpas cynnwys y nodiadau hyn ydy cynnig cyfle i'r ymarferwyr weld beth yw'r rhesymau dros ambell newid neu batrwm ac ymestyn eu gwybodaeth ehangach am y Gymraeg. Eu nod ydy meithrin y sgiliau trosglwyddadwy hynny gan alluogi ymarferwyr i gymhwyso'r wybodaeth i batrymau eraill wrth iddynt ymestyn eu gafael ar yr iaith.

- **Gweithgareddau**

Mae'r gweithgareddau wedi'u cynnwys ym mhob uned fel dull o gadarnhau'r patrymau sydd wedi'u dysgu yn ystod yr uned honno. Fel arfer, bydd y gweithgareddau hyn yn cael eu cwblhau o fewn sefyllfa ddosbarth ond mae modd eu cyflwyno hefyd fel tasgau i'w cwblhau'n annibynnol. Gweler yr adran **Cyflwyno'r Gweithgareddau** isod am fanylion pellach ar weinyddu'r gweithgareddau.

Noder fodd bynnag, na ddylai dull strwythuro'r unedau gael ei ddefnyddio fel fframwaith cyfyng ar gyfer cynllunio'r sesiynau dysgu. Gallai tiwtor addasu trefn yr unedau yn unol â gofynion yr ymarferwyr, a cheir awgrymiadau pellach isod ar ddulliau o gyflwyno'r elfennau gwahanol yn yr uned.

Dysgu ar-lein annibynnol

Yn ogystal â'r gweithgareddau a gyflwynir fel rhan o'r cwrs, bwriedir i'r adnoddau a'r gweithgareddau atodol a welir ar wefan *Dysgu Cymraeg* atgyfnerthu'r dysgu wyneb yn wyneb a galluogi ymarferwyr i weithio'n fwy annibynnol. Gwelir yno amrywiaeth o weithgareddau fesul uned cyfatebol yn meithrin dealltwriaeth yr ymarferwyr o'r patrymau a'r eirfa a gyflwynir.

Ceir gweithgareddau sy'n meithrin sgiliau ysgrifennu yn yr unedau ac yn y gweithgareddau atodol, ond fel y nodwyd eisoes, prif ffocws y cwrs ydy meithrin sgiliau llafar.

AWGRYMIADAU I DIWTORIAID SY’N CYFLWYNO’R CWRS

Mae’r adran hon yn cynnwys rhai awgrymiadau i gyflwyno’r cwrs yn y sesiynau wyneb yn wyneb.

Drilio’r Patrymau Newydd

Cyn dechrau’r dril yn y dosbarth:

- 1) dylid ymglyfarwyddo â **ffurfiau ac ynganiad** patrymau’r cwrs.
- 2) gellid gosod **nod y wers**, sef dweud beth fydd yn cael ei wneud yn y driliau. I ddechrau, dylid esbonio’r nod mewn ffordd syml ac yn ddwyieithog er mwyn gosod awyrgylch Cymraeg y bydd yr ymarferwyr yn ymdoddi’n raddol ac yn naturiol iddo, e.e. byddai’n well dweud:-

‘Heddiw, ’dyn ni’n mynd i ddysgu sut i ddweud ble mae pethau. Byddwn ni’n dysgu sut i ddweud pethau fel – ‘Mae’r creision ar y bwrdd, yn y cwpwrdd, ar bwys y ddiod.’

‘Today we’re going to learn how to say where things are. We will be learning how to say things like – ‘The crisps are on the table, in the cupboard, by the drink.’

yn hytrach na dweud:-

‘Heddiw ’dyn i’n mynd i ddysgu sut i ddefnyddio’r arddodiaid.’
‘Today we’re going to learn how to use prepositions.’

Serch hyn, mae’n bosibl y gallai’r ymarferwyr ddangos diddordeb mewn rhai agweddau gramadegol rywbyrd yn ystod y wers. Bydd angen sicrhau eich bod fel tiwtoriaid yn gallu esbonio’r ramadeg yn glir ac yn gywir os oes angen.

Bydd eisiau addasu'r drilio i'r patrymau a ddysgir, ond yn gyffredinol, gellid dilyn y camau hyn:-

- i. Esbonio ystyr y brawddegau i'w drilio. Dylid esbonio bod ffurfiau llafar yn cael eu cyflwyno, a'r rhesymau dros hynny. Yna, dylid annog y dosbarth i gau eu ffeiliau.

Y rheswm dros hyn yw:-

- a) Bydd pawb yn edrych arnoch chi, y bwrdd gwyn ac aelodau eraill y dosbarth yn lle bod eu trwynau i lawr yn y llyfr.
- b) Cânt gyfle i ddweud y geiriau newydd cyn eu gweld. Gobeithir y bydd hyn yn osgoi cam-ynganu trwy ddarllen yn anghywir.

Gellir pwysleisio y bydd popeth yn cael ei ysgrifennu ar y bwrdd gwyn ac y cânt edrych ar eu nodiadau cyn dechrau'r sgwrs.

- ii. Annog y dosbarth i gyd i'ch dynwared mewn corws dair neu bedair gwaith.
- iii. Dewis dysgwyr unigol ar hap i'ch dynwared, a'r tiwtor i gywiro/gadarnhau ymdrech yr unigolyn drwy ailadrodd yr un frawddeg:

Tiwtor:	Mae'r llyfr o dan y bwrdd.
Dysgwr:	<i>Mae'r llyfr o dan y bwrdd.</i>
Tiwtor:	Mae'r llyfr o dan y bwrdd.

- iv. Disodli un elfen o'r frawddeg, a defnyddio honno fel sbardun i unigolion gynhyrchu brawddeg e.e.

Tiwtor:	Sudd oren.
Dysgwr:	<i>Wyt ti eisiau sudd oren?</i>
Tiwtor:	Sudd afal.
Dysgwr:	<i>Wyt ti eisiau sudd afal?</i> a.y.y.b.

- v. Ar ôl gwneud yr holl floc, dylid ysgrifennu'r dril ar y bwrdd gwyn (fel mae'n ymddangos yn yr uned) drwy ofyn i bawb beth maent yn ei gofio o'r brawddegau.

- vi. Rhannu pawb yn barau er mwyn ymarfer y brawddegau, gofyn cwestiynau a newid y darnau sydd wedi'u tanlinellu i'w hateb, e.e.

Ble mae'r llyfr?

Mae llyfr ar y bwrdd.

Mae llyfr dan y gadair.

Mae llyfr ar y silff.

- vii. Cyfieithu - tiwtor yn dweud y Saesneg, a'r dosbarth i roi'r Gymraeg ar lafar, ar y bwrdd neu ar fyrddau gwyn bach. Wedyn, gweithio mewn paru neu fel grŵp gan gynnal sesiwn dysgu mini meicro os oes modd.
- viii. Dileu'r patrymau o'r bwrdd gwyn a'u defnyddio ar lafar yn y dosbarth, gyda'r tiwtor yn gofyn ble mae gwahanol bethau yn y dosbarth. Parau i wneud yr un peth wedyn cyn agor y llyfrau i edrych ar y sgysiau.

Dylid amrywio'r drilio yn ôl yr hyn a gyflwynir. Yn y dril uchod, er enghraifft, gellid cyflwyno'r arddodiaid i gyd gydag un neu ddau enw (e.e. y bag/y gadair) i ddechrau, neu hyd yn oed gyflwyno'r arddodiaid yn unig, gan ddefnyddio bag neu gadair yn yr ystafell cyn eu drilio mewn brawddegau.

Gellir rhoi geiriau newydd nad ydynt yn yr uned os bydd dysgwyr yn gofyn amdanynt a'u cynnwys yn y drilio. Bydd hyn yn sicrhau bod yr uned yn fwy perthnasol i unigolion yn y dosbarth. Ond dylid bob tro gychwyn dril gyda geirfa gyfarwydd er mwyn hoelio'r sylw ar y patrwm a gyflwynir.

Mae'n bwysig cyflwyno'r driliau'n gyflym ac yn fywiog heb dynnu sylw at gamgymeriadau unigolion.

Defnyddio'r Sgysiau

Dyma'r camau y gellir eu dilyn ar gyfer cyflwyno'r sgysiau:-

1. Y tiwtor yn darllen y sgws yn uchel - pawb i wrando er mwyn cael syniad cyffredinol o'r hyn sy'n digwydd. Byddai'n well gallu chwarae'r deialogau wedi'u recordio, os oes modd.

2. Y tiwtor yn darllen y sgwrs fesul brawddeg/llinell a'r dosbarth yn ailadrodd mewn corws.
3. Y tiwtor i roi cyfieithiadau Saesneg fesul llinell/brawddeg o'r sgwrs ar hap - pawb i ddod o hyd i'r llinell/frawddeg gyfatebol o'r sgwrs a'i dweud yn Gymraeg. Y tiwtor i fynd dros ystyr popeth ar y diwedd ac ateb unrhyw gwestiynau.
4. Y tiwtor yn cymryd rhan A, a'r dosbarth rhan B ac fel arall.
5. Hanner y dosbarth i gymryd rhan A. Yr hanner arall i gymryd rhan B ac fel arall.
6. Ymarfer y sgwrs mewn parau, gan gyfnewid rôl a phartner ar ôl ychydig.
7. Ceisio cofio'r sgwrs, os na fydd hi'n rhy hir, a'i pherfformio heb edrych ar y daflen.
8. Y tiwtor i danlinellu rhai geiriau yn y sgwrs i'w newid. Nid oes geiriau wedi'u tanlinellu yn unedau'r cwrs er mwyn rhoi'r hyblygrwydd i'r tiwtoriaid a'r ymarferwyr ddewis y geiriau eu hunain.

Gweithgareddau'r Cwrs

Ceir amrywiaeth o weithgareddau fel rhan o'r cwrs hwn. Mae pob uned yn cynnwys hyd at dri gweithgaredd i'w cwblhau fel rhan o'r broses o gyflwyno'r uned. Dyma rai enghreifftiau o weithgareddau posibl, yn seiliedig ar y rhestri geirfa. Bydd angen rhifo'r geiriau yn y rhestri.

- Partner 1 i daflu dis (neu ddau ddis), neu godi cerdyn chwarae; Partner 2 i ddweud y gair sy'n cyfateb i'r rhif yn Saesneg neu Gymraeg a phartner i roi'r gair yn yr iaith arall.
- Fel uchod ond rhaid cynhyrchu brawddeg i gynnwys y gair.
- Fel uchod ond rhaid gofyn cwestiwn i gynnwys y gair ac yna Partner 1 i ateb y cwestiwn.

Er bod cyfarwyddyd wedi ei gynnwys gyda'r rhan fwyaf o'r gweithgareddau, dylai tiwtoriaid ac ymarferwyr feddwl am ddulliau amrywiol o ddefnyddio'r adnoddau. Mae hyn hefyd yn golygu bod modd defnyddio'r gweithgareddau'n wahaniaethol. Er enghraifft, gyda'r gemau trac, gellid derbyn atebion un gair ar gyfer rhai tasgau, ond gellid gofyn am atebion llawn, sgysiau neu drafodaethau ar gyfer yr un gêm drac ar adegau eraill.

Mae cael amrywiaeth o ddisiau rhif, rhagenwau, lliw, siapiau ac ati yn y dosbarth yn ddefnyddiol. Felly hefyd gardiau chwarae ac amrywiaeth o gardiau fflach megis Cardiau Fflach CBAC a Chynllun Colegau Cymru.

Bydd rhai gweithgareddau'n perthyn i ddriliau penodol, lle bo eraill yn canolbwyntio ar gynnwys unedau cyfan. Eto, mae hyn yn cynnig dewis ac elfen o hyblygrwydd i'r tiwtor wrth ddysgu'r cwrs.

Yn olaf, mae cynnal sesiynau mini meicro yn ymarfer da i'r ymarferwyr ar gyfer cyflwyno patrymau ieithyddol mewn cyd-destun anffurfiol sy'n eu paratoi ar gyfer sefyllfa yn eu gweithleoedd. Yn syml, mewn grwpiau o 3 neu 4, mae pob aelod o'r grŵp yn chwarae rôl yr 'arweinydd', gan gyflwyno gweithgaredd i'r dysgwyr drwy gyfrwng y Gymraeg, e.e. gemau dis sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r patrymau iaith sy'n cael eu dysgu ar y pryd. Mae'n broses effeithiol a pherthnasol o gadarnhau'r hyn sydd wedi'i ddysgu ac ar yr un pryd y mae'n ennyn hyder yr ymarferwyr i ddefnyddio'r Gymraeg ar lafar mewn cyd-destun cyfarwydd.

UNED 1 Cyflwyniad *Introduction*

Dril 1: *Initial introductions*

Helo, Lisa dw i.

Sut mae?	Iawn, diolch.
Sut wyt ti?	Da iawn, diolch.
Sut hwyl?	Gweddol.

Sut dych chi?	Sut dach chi?	Ofnadwy!
Ble wyt ti'n byw?	Lle wyt ti'n byw?	Arberth.
Ble dych chi'n byw?	Lle dach chi'n byw?	Wrecsam.

Y Llafariaid *Vowels*

a, e, i, o, u, w, y

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader:	Helo! Lauren dw i!
Jessie:	Helo! Jessie dw i – mam Jac.
Arweinydd / Leader:	Sut wyt ti? Jessie?
Jessie:	Da iawn, diolch!

Ynganu: Yr Wyddor

Pronunciation: The Alphabet

Llythyren	Cymraeg	Saesneg
a	tân/ <u>tan</u>	as in <u>h</u> ard/ <u>ba</u> t
b	<u>b</u> ola	as in <u>ba</u> t
c	<u>c</u> ar	as in <u>c</u> ar, never as <u>C</u> yril
*ch	co <u>ch</u>	as in Scottish lo <u>ch</u>
d	<u>d</u> ant	as in <u>d</u> entist
*dd	<u>dd</u> oe	as in <u>th</u> en, never as <u>th</u> ing
e	<u>h</u> en/ <u>pe</u> rt	long open e sound - <u>ha</u> ir/ <u>the</u> n
f	<u>f</u> i/ <u>a</u> fal	as in <u>v</u> ast, never as <u>o</u> ff
*ff	<u>ff</u> ôn	as in <u>ph</u> one
g	<u>g</u> an	as in <u>g</u> ut, never as <u>G</u> eorge
*ng	dr <u>in</u> go	as in bli <u>ng</u>
h	<u>h</u> apus	as in <u>h</u> appy
i	<u>ci</u> / <u>bi</u> n	<u>ke</u> ep/ <u>bi</u> n, never as sli <u>m</u> e
j	ga <u>re</u> j	as in <u>ja</u> m
l	<u>l</u> an	as in <u>la</u> st
*ll	<u>ll</u> awn	no English equivalent - place tongue behind teeth and blow
m	<u>m</u> ap	as in <u>ma</u> p
n	<u>n</u> awr	as in <u>ni</u> p
o	<u>do</u> / <u>ll</u> on	as in <u>ph</u> one / ora <u>n</u> ge
p	<u>p</u> eth	as in <u>po</u> t
*ph	<u>ph</u> en	as in <u>ph</u> ysics
r	<u>ca</u> r	rolled more than English
*rh	<u>rh</u> if	breathy 'r', unvoiced
s	<u>s</u> garff	as in <u>se</u> t, not <u>i</u> s
t	<u>t</u> i	as in <u>to</u> p
*th	be <u>th</u>	as in <u>th</u> ing, never as <u>th</u> en
u	<u>un</u> / <u>tu</u> n	as in <u>be</u> en / <u>ki</u> ss never as in <u>ru</u> mp
w	d <u>ŵ</u> r/ <u>jw</u> g	as in <u>do</u> / <u>fu</u> ll
y	<u>d</u> yn/ <u>c</u> yn/ <u>yn</u>	as in <u>de</u> an/ <u>ti</u> n/ <u>du</u> mp

*Un llythyren (*letter*) ydy: ch, dd, ff, ng, ll, ph, rh, th

Y Deuseiniaid *Two vowel sounds*

ai ae au	gwaith, cais, Owain, pennaeth, gwasanaeth(au), cau, adnoddau, gwyliau, dechrau, adrannau	Similar to English <i>eye</i>
aw	awr, caws, cawl, dawn	Similar to English <i>ow</i> in <i>cow</i>
ei eu ey	eich, gweithio, cyfeiriad, gweithgaredd, ceisiadau, teithio, Eurwen, Llangyndeyrn	Similar to English <i>say</i>
oi oe ou	crynhoi, cloi, troi, rhoi, oed, oer, ddoe, cyffrous	Similar to English <i>oy</i> in <i>boy</i>
ow	Owen, clowch, trowch, rhowch	Similar to English <i>ow</i> in <i>own</i>
wy	swyddfa, cwyn, hwyr, hwyl, dwy, bwyd, rhwydd, gorffwys, egwyl, gwyliau	This sound doesn't occur in English

Pwyslais! *Stress! / Emphasis*

absENNol
eistEDDwch
proffesiYNol
ystAFell

Cymraeg Cynnar: Sector Chwarae 1

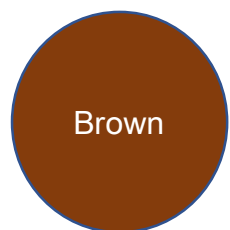
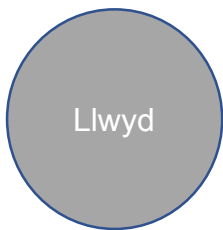
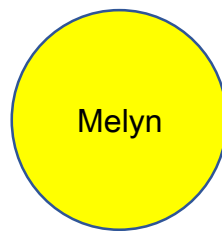
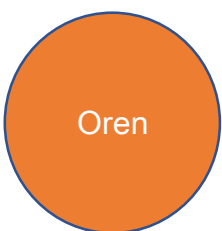
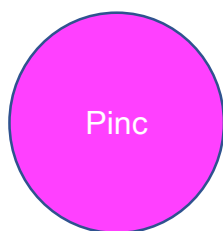
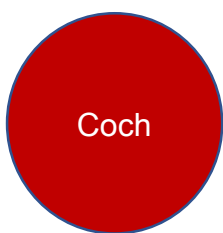
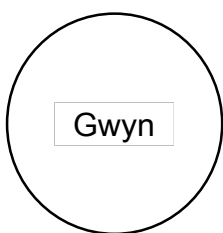
Rhowch gynnig arni!

Give it a go!

partner	angel	Euros	sail
cell	faint	pump	murmur
union	paid	dawn	dull

Lliwiau

Colours

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol

Cymraeg Gwaith
Work Welsh

Geirfa *Vocabulary*

Enwau Benywaidd *Feminine Nouns*

Cymraeg	Saesneg
ystafell/oedd	room/s

Enwau Gwrywaidd *Masculine Nouns*

Cymraeg	Saesneg
lliw/iau	colour/s

Berfau *Verbs*

Cymraeg	Saesneg
byw	to live
eisteddwch	sit (command form)

Ansoddeiriau *Adjectives*

Cymraeg	Saesneg
absennol	absent
brown	brown
coch	red
da	good
du	black
fioled	violet
glas	blue
gweddol	ok
gwyn	white
gwyrdd	green
hardd	pretty
llwyd	grey
melyn	yellow
ofnadwy	awful
oren	orange
pinc	pink

Cymraeg Cynnar: Sector Chwarae 1

porffor	purple
proffesiynol	professional

Arall

Other

Cymraeg	Saesneg
Dyma	Here is

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol

Cymraeg Gwaith
Work Welsh

Gramadeg *Grammar*

North and South Wales dialects

In this course, the South Walian forms are written to the left of North Walian forms,

e.g. **Ble dych chi'n byw? Lle dach chi'n byw? Wrecsam.**

Tutors should draw attention to these differences when the course is taught. Both forms can be heard being used in different locations across Wales and it is beneficial that learners can differentiate between them.

Pronunciation

Welsh pronunciation is generally quite consistent.

There are 7 vowels:

a e i o u y

Y has 2 sounds, see **Ynys, Aberystwyth**.

A, I, O + Y are also useful words! (meaning 'and', 'to', 'from', 'the').

S also has 2 sounds – normally a hiss ('**Sut**') but combined with 'i' is a '**sh**' sound (e.g. **Siân**)

Stress / Emphasis

The stress on a Welsh word is almost always on the last syllable but one.

iawn

You will see in the vocabulary that '**iawn**' can mean both 'OK' and 'very'. On its own, it means 'OK', e.g. **Sut dych chi? iawn.**

However, when used after an adjective its meaning is 'very': '**Da iawn**' (Very good).

Ti + Chi

'Ti' + 'Chi' are similar to *Tu + Vous* in French (and many other languages). 'Ti' is always singular and 'Chi' can be either formal singular or plural.

UNED 2

Dril 1: *Basic greetings*

Bore da.
Bore da, blant.
Croeso!
Prynhawn da, fechgyn.
Hwyl fawr, ffrindiau.

Dril 2: *Who are you?*

Pwy wyt ti?

Siobhan dw i.

Pwy ydy hi?

Cady ydy hi.

Pwy ydy e?

Pwy ydy o?

Arun ydy e.

Ryan ydy o.

Pwy dych chi?

Pwy dach chi?

Ryan dw i, a Sophie dw i.

Pwy 'dyn nhw?

Siobhan a Cady 'dyn nhw.

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader: Bore da. Croeso!

Cady: Bore da.

Arweinydd / Leader: Pwy wyt ti?

Cady: Cady dw i.

Arweinydd / Leader: Sut wyt ti?

Cady: Da iawn, diolch.

Dril 3: *Days of the week*

Dydd Llun
Dydd Mawrth
Dydd Mercher
Dydd Iau
Dydd Gwener
Dydd Sadwrn
Dydd Sul

Mae hi'n ddydd Llun heddiw.

Dril 4: *The Weather*

Mae hi'n	sych	heddiw.
	braf	
	stormus	
	heulog	
	dwym / boeth	
	wlyb	
	wyntog	
	gymylog	
	bwrw glaw	
	bwrw eira	

Sgwrs 2

Arweinydd / Leader: Bore da, blant!

Plant: Bore da.

Arweinydd / Leader: Mae hi'n ddydd Mawrth heddiw. Mae hi'n heulog. Hwre!

Dril 5: *Simple commands*

Unigol *Singular*

Dere i mewn / Tyrd i mewn.
Tynna dy got.
Eistedda ar y sofffa.
Edrycha ar y wal.
Chwaraea gyda'r / efo'r teganau.

Lluosog *Plural*

Dewch i mewn.
Tynnwch eich cotiau.
Eisteddwch ar y sofffa.
Edrychwch ar y wal.
Chwaraewch gyda'r / efo'r teganau.

Sgwrs 3

Arweinydd / Leader: Bore da, blant!

Plant: Bore da.

Arweinydd / Leader: Tynna dy got, Ryan.

Eisteddwch ar y sofffa, blant. Mae hi'n bwrw glaw heddiw.

Ych a fi!

Geirfa *Vocabulary*

Enwau Benywaidd *Feminine Nouns*

Cymraeg	Saesneg
cot/iau	coat/s
tegan/au	toy/s
merch/ed	girl/s

Enwau Gwrywaidd *Masculine Nouns*

Cymraeg	Saesneg
bachgen/bechgyn	boy/s
car/ceir	car/s
eira	snow
glaw	rain
plentyn/plant	child/ren
soffa	sofa
wal/waliau	wall/s

Berfau *Verbs*

Cymraeg	Saesneg
bwrw eira	to snow
bwrw glaw	to rain

Ansoddeiriau *Adjectives*

Cymraeg	Saesneg
braf	fine
cymylog	cloudy
gwlyb	wet
gwyntog	windy
heulog	sunny
poeth	warm

Cymraeg Cynnar: Sector Chwarae 1

stormus	stormy
sych	dry
twym	warm

Arall

Other

Cymraeg	Saesneg
Hwyl fawr	Goodbye
pawb	everyone
Prynhawn da	Good afternoon
Pwy?	Who?

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol

 Cymraeg Gwaith
Work Welsh

Gramadeg *Grammar*

Chi / Ti *you*

Remember, there are two ways of saying 'you' in Welsh – **ti** and **chi**

'**Chi**' is used when speaking to a group of people (plural), to someone you don't know or someone to whom you want to show respect. We also use '**chi**' with people who are older than we are.

'**Ti**' is used when speaking to a friend, or a child, or to someone whom you are very familiar with, e.g.

Pwy wyt ti?

Siân dw i.

Pwy dych chi?

Pwy dach chi?

Mam Siân dw i.

Fe / Fo *him*

In south Wales, '**fe**' is used for 'him'.

In north Wales, '**fo**' is used for 'him'.

Answering questions

Remember:

'**you**' in the question = '**I**' or '**we**' in the answer

'**I**' in the question = '**you**' in the answer

'**we**' in the question = '**we**' or '**you**' in the answer, e.g.

Pwy wyt ti?

Tom **dw** i. (*I am Tom*)

Greetings

A noun following a greeting will take a **treigladd meddal**/soft mutation, e.g.

Bore da, blant.

Prynhawn da, ferched.

Y Treigladd Meddal *The Soft Mutation*

Original letter	Treigladd meddal	Enghreifftiau	
t	d	teledu	Dyma deledu.
c	g	car	Dyma gar.
p	b	pensil	Dyma bensil.
d	dd	desg	Dyma ddesg.
g	-	gardd	Dyma ardd.
b	f	balŵn	Dyma falŵn.
ll	l	llyfr	Dyma lyfr.
m	f	merch	Dyma ferch.
rh	r	rhwyd	Dyma rwyd.

Yr Amser Presennol *The Present Tense*

It

There is no single word for 'it' in Welsh, we either use 'e/o/fel/fo' or 'hi'. For the weather and time 'hi' is used for 'it', e.g.

Mae hi ... *It is ...*

Word order

In English – '*It is Friday*' – the '*it*' comes first (unless you change the sentence to a question – Is it?)

In Welsh, the normal word order is verb first:

Mae hi'n ddydd Gwener.

'**Mae**' comes from the verb '**bod**' '*to be*', so it will require an '**yn**' or '**n**' to be used with it to join it to the rest of the sentence. This causes a **treigladau meddal** / *soft mutation* to nouns and adjectives but not to verbs, e.g.

Mae hi'n bwrw glaw.

Most of the words used to describe the weather are adjectives, so they mutate, e.g.

cymylog	Mae hi'n gymylog.
twym	Mae hi'n dwym.

'**Braf**' is an exception to the rule. It does not mutate:

e.g. Mae hi'n braf. (Think of the Costa Brava!)

UNED 3

Dril 1: *How are you?*

Sut wyt ti heddiw?	Wedi blino / Dw i wedi blino.
	Hapus / Dw i'n hapus.
	Trist / Dw i'n drist.
	Ofnus / Dw i'n ofnus.
	Oer / Dw i'n oer.

Dril 2: *Are you ...?*

Wyt ti?	<i>Are you? (singular)</i>
Dych chi? / Dach chi?	<i>Are you? (plural)</i>

Nima, wyt ti'n hapus?	Ydw, diolch.
Harry, wyt ti'n drist?	Ydw / Nac ydw.
Nima a Harry, dych / dach chi'n iawn?	Ydyn / Nac ydyn.
Nima a Harry, dych / dach chi'n barod?	Ydyn / Nac ydyn.

Bendigedig, Nima!
Gwych, Harry!
Da iawn ti, Arun!

Dw i'n hapus hefyd!

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader: Prynhawn da, bawb!
Plant: Prynhawn da.
Arweinydd / Leader: Dewch i mewn. Tynnwch eich cotiau. Sut wyt ti heddiw Shannon?
Shannon: Iawn!
Arweinydd / Leader: Liam, wyt ti'n iawn hefyd?
Liam: Ydw, diolch.
Arweinydd / Leader: Bendigedig! Diolch i ti hefyd, Liam. Dewch i gael snac.

Dril 3: *Useful verb nouns*

Cerdded
Chwarae
Dawnsio
Dringo
Edrych
Gwrando
Neidio
Rhedeg
Sgipio
Siarad
Symud
Taflu

Dril 4: *Commands*

Unigol *Singular*

Cerdda
Chwaraea
Darllena
Dere / Tyrd
Edrycha ar y llyfr
Eistedda ar y sofa
Gwrandda ar Miss Pugh

Lluosog *Plural*

Cerddwch
Chwaraewch
Darllenwch
Dewch
Edrychwch
Eisteddwch
Gwrandewch

Dril 5: *No ...!*

Dim rhedeg
 gweiddi
 symud
 cnoi

Dril 6: Don't ...!

Unigol *Singular*

Paid rhedeg
 dringo

Lluosog *Plural*

Peidiwch rhedeg
 dringo

Dril 7: General Commands

Cer i'r sofffa, Seren. Dos i'r cefn rŵan, Luca. Ewch allan, bawb.
Dere i'r ffrynt nawr, Jack. Tyrd i'r bwrdd, Sanjay. Dewch yma, bawb.

Bydd yn dawl.

Byddwch yn blant da.
Byddwch yn ofalus.

Sgwrs 2

Arweinydd / Leader: Rŵan, bawb. Dach chi'n barod?

Plant: Ydan.

Arweinydd / Leader: Eisteddwch. Dim rhedeg. Byddwch yn ofalus. Mae hi'n amser snac a diod.

Geirfa *Vocabulary*

Enwau Benywaidd *Feminine Nouns*

Cymraeg	Saesneg
diod/ydd	drink/s

Enwau Gwrywaidd *Masculine Nouns*

Cymraeg	Saesneg
amser	time
bwrdd/byrddau	table/s
cefn/au	back/s
carped/i	carpet/s
ffrynt	front
llawr/lloriau	floor/s
snac	snack
soffa	sofa

Berfau *Verbs*

Cymraeg	Saesneg
cerdded	to walk
chwarae	to play
dawnsio	to dance
dringo	to climb
edrych	to look
eistedd	to sit
gweiddi	to shout
gwrando (ar)	to listen (to)
neidio	to jump
rhedeg	to run
sgipio	to skip
symud	to move
siarad	to talk
tacluso	to tidy up
taflu	to throw

Ansoddeiriau

Adjectives

Cymraeg	Saesneg
bendigedig	wonderful
gwydch	excellent
iawn	fine/ok
ofnus	scared
trist	sad

Arall

Other

Cymraeg	Saesneg
allan	out
hefyd	also / too
nawr	now (in S Wales)
parod / yn barod	ready
rŵan	now (in N Wales)
wedi blino	tired
yn dawel	quietly
yn ofalus	carefully

Gramadeg *Grammar*

Sut?

'Sut?' + verb, means 'how', e.g.

Sut wyt ti?

Sut mae'r plant?

yn + adjective

If 'yn' is followed by an adjective it causes a **treigladd meddal** / *soft mutation*, e.g.

yn drist

yn ddiflas

But remember, 'yn' does not cause a **treigladd meddal** / *soft mutation* when it comes in front of a verb, e.g.

yn teimlo

yn canu

Ydw / Nac ydw

There are different ways of answering 'yes' and 'no' in Welsh. These are the answers that you should encourage children to use when you ask a question beginning with 'Wyt ti?'

Dw i / Rydw i

You will come across both of these forms. Both are acceptable but '**Dw i**' is an abbreviation of '**Rydw i**' and the common form in spoken Welsh. However, at such an early age, children will be limited in their use of language and these will be more often than not omitted with just the adjective, e.g. '**hapus**' forming an acceptable answer.

lawn

'**lawn**' means 'very' and unlike English, it comes **after** the adjective, e.g.

yn hapus lawn

yn gyffrous lawn.

UNED 4

Dril 1: *Do you like ...?*

Wyt ti'n hoffi / licio ffrwythau?	Ydw / Nac ydw.
Wyt ti'n hoffi / licio afalau?	Ydw / Nac ydw.
Wyt ti'n hoffi / licio grawnfwyd?	Ydw / Nac ydw.
Wyt ti'n hoffi / licio sudd?	Ydw / Nac ydw.

Dych chi'n hoffi ffrwythau? Dach chi'n licio ffrwythau? Ydyn / Nac ydyn. Ydan / Nac ydan.

Dril 2: *Do you want ...?*

Wyt ti eisiau afal? / Wyt ti isio afal?	Ydw / Nac ydw.
Wyt ti eisiau banana? / Wyt ti isio banana?	Ydw / Nac ydw.
Wyt ti eisiau snac? / Wyt ti isio snac?	Ydw / Nac ydw.
Wyt ti eisiau mynd i'r tŷ bach?	Ydw / Nac ydw.
Wyt ti eisiau golchi dy ddwylo?	Ydw / Nac ydw.

Dych chi eisiau diod? Dach chi isio diod? Ydyn / Nac ydyn. Ydan / Nac ydan.

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader: Mae'n amser snac. Wyt ti'n hoffi ffrwythau, Jac?

Jac: Ydw.

Arweinydd / Leader: Wyt ti'n hoffi bananas?

Jac: Nac ydw.

Arweinydd / Leader: Wyt ti'n hoffi afalau?

Jac: Ydw.

Arweinydd / Leader: Da iawn, dyma afal.

Sgwrs 2

Arweinydd / Leader: Prynhawn da Chloe, wyt ti isio snac?

Chloe: Ydw plŷs.

Arweinydd / Leader: Wyt ti isio brechdan?

Chloe: Ydw plŷs.

Arweinydd / Leader: Wyt ti isio llefrith?

Chloe: Nac ydw, dŵr plŷs.

Dril 3: *May I have ... ?*

Ga i oren. Cei / Na chei.

Ga i fefus?

Ga i rawnwin?

Ga i fanana?

Ga i greision?

Sgwrs 3

Arweinydd / Leader: Mae'n amser snac. Wyt ti eisiau oren, Saiqa?

Saiqa: Ydw plŷs.

Deena: Ga i fanana plŷs?

Arweinydd / Leader: Cei, dyma ti.

Aron: Ga i greision plŷs?

Arweinydd / Leader: Na chei. Wyt ti eisiau afal?

Aron: Ydw, diolch.

Dril 4: *Or*

Afal neu oren?

Grawnfwyd neu frechdan?

Llaeth / Llefrith neu ddŵr?

Dril 5: *Simple commands*

Unigol *Singular*

Golch**a** dy ddwylo.
Yf**a** dy ddiod.
Bwy**t**a dy ffrwythau.
Mwynh**a** dy snac.

Lluosog *Plural*

Golchw**ch** eich dwylo.
Yfw**ch** eich diod.
Bwytw**ch** eich ffrwythau.
Mwynhew**ch** eich snac.

Sgwrs 4

Arweinydd / Leader: Mae'n amser snac. Dych chi eisiau bwyd, bawb?

Yfwch eich diod. Wyt ti eisiau brechdan neu greision, Jacob?

Jacob: Ga i greision *salt and vinegar* plîs?

Arweinydd / Leader: Cei. Mwynha dy greision halen a finegr, Jacob!

Geirfa

Vocabulary

Enwau Benywaidd

Feminine Nouns

Cymraeg	Saesneg
brechdan/au	sandwich/es
diod/ydd	drink/s

Enwau Gwrywaidd

Masculine Nouns

Cymraeg	Saesneg
afal/au	apple/s
banana/s	banana/s
bwyd	food
dŵr	water
finegr	vinegar
ffrwyth/au	fruit/s
halen	salt
llaeth/llefrith	milk
oren/nau	orange/s
pinafal/au	pineapple/s
sudd	juice
tŷ bach	toilet

Berfau

Verbs

Cymraeg	Saesneg
bwyta	to eat
golchi	to wash
mwynhau	to enjoy
yfed	to drink

Arall

Other

Cymraeg	Saesneg
creision	crisps
dwylo	hands

Gramadeg *Grammar*

Llaeth/llefrith *Milk*

Both these words mean 'milk'. '**Llefrith**' is commonly used in North Wales and '**llaeth**' is used in the South.

Gofyn am ganiatâd *Asking permission*

'**Ga i?**' is used to ask 'May I have ... ?'

Note the **treigl**ad *meddal* / *soft mutation* after the '**Ga i?**' e.g.

Ga i fanana? Ga i ddŵr?

The answers are:

Cei yes you may. **Na chei** no you may not.

Neu *Or*

'**Neu**' can be used to help children to choose between two objects, e.g. 'apple or banana?'. Note that this also causes a soft mutation, e.g.

Grawnfwyd neu dost?

Oren neu binafal?

Dyma *Here is*

Remember that '**dyma**' means 'here is', and causes a **treigl**ad *meddal* / *soft mutation*, e.g.

Dyma ddiod Dyma frechdan

UNED 5

Dril 1: Counting

sero / dim	0	
un	1	
dau	2	dwy
tri	3	tair
pedwar	4	pedair
pump	5	
chwech	6	
saith	7	
wyth	8	
naw	9	
deg	10	

Ymadroddion defnyddiol *Useful phrases*

Un, dau, tri ... bant â chi.

Un, dau, tri ... edrychwch arna i.

Tri, dau, un ... stopiwch!

Dw i'n cyfri i ddeg!

Dril 2: One

un un + t, c, p, b, d, g, m (TM)

un bachgen

un ferch

un llyfr

un gadair

un cyfrifiadur

un fasged

Dril 3: Two

dau + t, c, p, b, d, g, ll, m, rh (TM) **dwy** + t, c, p, b, d, g, ll, m, rh (TM)

dau afal	dwy oren
dau fachgen	dwy ferch
dau gi	dwy linell
dau blentyn	dwy gadair
dau ddyn	dwy bêl

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader: Prynawn da bawb! Sut wyt ti heddiw Joseff?

Joseff: Dw i'n hapus.

Arweinydd / Leader: Da iawn! Dere i osod y cwpanau ar y bwrdd os gweli di'n dda.

Cyfra nhw. Mae eisiau deg.

Joseff: Iawn, dim problem.

Dril 4: Three and Four

tri + t, c, p (TLI)

tri **thîm**
tri **chyfrifiadur**
tri **phlentyn**

tair

tair **dawns**
tair **seren**
tair **pêl**

pedwar

pedwar **cwpan**
pedwar **plentyn**
pedwar **bachgen**

pedair

pedair **cadair**
pedair **llinell**
pedair **merch**

Dril 5: *How many are there?*

Sawl **cadair** sy yma?

diod

cwpan

afal

Un **gadair**

Dwy ddiod

Tri chwpan

Pedwar afal

Dril 6: *Can you count the ...?*

Wyt ti'n gallu cyfri'r

cwpanau?

afalau?

Dych chi'n gallu cyfri'r

Dach chi'n medru cyfri'r

ffrwythau?

cadeiriau?

Sgwrs 2

Arweinydd / Leader: Prynhawn da! Sut mae'r tywydd heddiw Cai?

Cai: Mae hi'n bwrw glaw.

Arweinydd / Leader: Ydy, Cai! Mae hi'n bwrw glaw. Dere i helpu gyda'r cadeiriau.

Sawl cadair sy yma?

Cai: Pedair.

Arweinydd / Leader: Pedair cadair. Sawl un sy mewn rhes?

Geraint: Ymm ... Saith?

Arweinydd / Leader: Gwych. Mae eisiau deg cadair prynhawn 'ma.

Dril 7: *How much is ...?*

Faint	ydy	dau	adio	pump?	Saith.
		tri		tri?	Chwech.
		pedwar		un?	Pump.
		tri	tynnu	un?	Dau.
		naw		chwech?	Tri.
		pedwar		pedwar?	Sero.

Geirfa

Vocabulary

Enwau Benywaidd

Feminine Nouns

Cymraeg	Saesneg
basged/i	basket/s
cadair/cadeiriau	chair/s
cath/cathod	cat/s
dawns	dance
merch/ed	girl/s
oren/nau	orange/s
pêl/peli	ball/s
rhes/i	row/s
seren/sêr	star/s

Enwau Gwrywaidd

Masculine Nouns

Cymraeg	Saesneg
afal/afalau	apple/s
bachgen/bechgyn	boy/s
car/ceir	car/s
ceffyl/ceffylau	horse/s
ci/cŵn	dog/s
cwpan/au	cup
cyfrifiadur/on	computer/s
dafad/defaid	sheep
dyn/dynion	man/men
ffrwyth/au	fruit/s
llinell/au	line/s
llyfr/au	book/s
plentyn/plant	child/ren
prynhawn/iau	afternoon/s
tîm/timau	team/s

Berfau

Verbs

Cymraeg	Saesneg
adio	to add
cyfri	to count
tynnu	to subtract
gallu	to be able to/can

Gramadeg

Grammar

In Welsh, nouns are **feminine**, **masculine** or plural. It is important to know whether nouns are feminine or masculine when counting.

Feminine nouns will mutate - **treigladd meddal/soft mutation** - after 'un':

un **ferch** un **bachgen**

Feminine nouns beginning with *ll* or *rh* will not mutate this time, e.g.

un **llygoden** un **rhaw**

Three numbers have masculine and feminine forms:

dau	dwy
tri	tair
pedwar	pedair

Numbers are followed by a singular noun (not plural as in English), e.g.

dau blentyn	dau afal	dwy res	dwy gath
<i>two children</i>	<i>two apples</i>	<i>two rows</i>	<i>two cats</i>

'Dau' and 'dwy' are followed by a **treigladd meddal/soft mutation**, e.g.

dau fachgen a dwy ferch.

'Tri' and 'chwe' are followed by a **treigladd llaes**/*aspirate mutation*, e.g.

t > th
c > ch
p > ph

tri chi	tri ph ryn h awn
chwe th îm	chwe ph lentyn

Faint ydy? *How much is / are?*

When adding or subtracting two sums we use the pattern:

Faint ydy ... adio/tynnu ...?

Faint ydy dau adio saith? Naw.

Sawl? *How many?*

We use 'sawl' with the singular, e.g.

Sawl **plentyn** sy yn y grŵp?

Prepositions: i *to*

In Welsh, 'i' (*to*) will cause a **treigladd meddal**/*soft mutation*:

i ddeg	i bump	i gyfri
--------	--------	---------

UNED 6

Dril 1: *Where is/are ...?* *Here it is/they are!*

Ble mae / Lle mae	Ethan?	Dyma fe! / Dyma fo!
Ble mae / Lle mae	Alys?	Dyma hi!
Ble mae'r / Lle mae'r	llyfr?	Dyma fe! / Dyma fo!
	bêl?	Dyma hi!
	pensiliau?	Dyma nhw!

Dril 2: *Where is/are ...?* *The ... is/are in the ...*

Ble mae'r / Lle mae'r	pelî?	Mae'r pelî	yn y	sach.
	bocs?	bocs		stordy.
	gêm gardiau?	gêm		cwpwrdd.
	paent?	paent		drôr.

Dril 3: *Where is/are ...?* *The ... is/are on the ...*

Ble mae'r / Lle mae'r	cerdyn	Mae'r cerdyn	ar y	bwrdd.
	papur?	papur		ddesg
	snac?	snac		plât.

Gorchmynion defnyddiol

Useful commands

Unigol (*Singular*)

Lluosog (*Plural*)

Dere / Tyrd i ddarllen ar y sofffa.
Bydd yn ofalus.
Rhanna'r creision, Jac!
Gwisga got.

Dewch i ddarllen ar y sofffa.
Byddwch yn ofalus.
Rhannwch y creision!
Gwisgwch got.

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader: Prynhawn da! Beth sy'n bod, Harriett?

Harriett: Dw i wedi blino.

Arweinydd / Leader: O druan! Dere i gael diod gyda fi. Wyt ti'n hoffi sudd oren?

Harriett: Ydw.

Arweinydd / Leader: Ble mae'r cwpanau?

Wil: Mae'r cwpanau yn y cwpwrdd. Ble mae'r sgwash Sara?

Sara: Dyma fe!

Arweinydd / Leader: Ydy, mae'r sgwash ar y silff.

Dril 4: *Where is ...?*

The ... is under the ...

Ble / Lle mae'r

llyfr?
cwpan oren?
pensil?

Mae'r llyfr

o dan y
cwpan oren
pensil

gadair.

sinc.
papur.

Dril 5: *Where is/are ...? The ... is/are in front of the ...*

Ble / Lle mae'r	cwpanau?	Mae'r cwpanau	o flaen y	jpg.
	cylchgronau?	cylchgronau		teledu.
	gadair?	gadair		ddesg.

Sgwrs 2

Arweinydd / Leader: Dewch i gael snac! Lle mae'r ffrwythau?

Kacper: Dyma nhw!

Arweinydd / Leader: Gwych, mae'r ffrwythau ar y bwrdd. Lle mae'r plât?

Kacper: Dyma fo!

Arweinydd / Leader: Gwych, Kacper. Lle mae'r sudd?

Kacper: Mae'r sudd ar y silff.

Arweinydd / Leader: Ond lle mae Jess?

Jess: Dyma fi!

Arweinydd / Leader: O dyna ti! Mae Jess ar y soffa. Dach chi'n barod?

Beth am weithio mewn parau i baratoi sgysiau newydd?

Dril 6: *Where is ...? The ... is behind the ...*

Ble mae'r / Lle mae'r	bisgedi?	Mae'r bisgedi	tu ôl i'r	tegell.
	llyfr?	llyfr		gadair.
	cylchgrawn?	cylchgrawn		glustog.

Geirfa

Vocabulary

Enwau Benywaidd

Feminine Nouns

Cymraeg	Saesneg
cadair/cadeiriau	chair/s
cegin	kitchen
clustog/au	cushion/s
cot/iau	coat/s
creisionen/creision	crisp/s
desg/iau	desk/s
diod/ydd	drink/s
gêm gardiau	card game
silff/silffoedd	shelf/shelves

Enwau Gwrywaidd

Masculine Nouns

Cymraeg	Saesneg
cwpan/au	cup/s
cwpwrdd/cypyrddau	cupboard/s
cylchgrawn/cylchgronau	magazine/s
drôr/droriau	drawer/s
jwg/jygiau	jug/s
paent	paint
plât/platiau	plate/s
sach/au	sack/s
sgwash	squash
sinc	sink
snac	snack
soffa	sofa
stordy	storeroom
sudd oren	orange juice
tegell	kettle
teledu	television
tŷ/tai	house/s

Berfau

Verbs

Cymraeg	Saesneg
bwyta	to eat
darllen	to read
gwisgo	to wear
rhannu	to share

Arall

Other

Cymraeg	Saesneg
ar	on
o dan	under
o flaen	in front of
tu ôl	behind
yn y	in the

Gramadeg *Grammar*

y / 'r the

When followed by a singular feminine noun, *y / 'r* will cause a **treigladd meddal/soft mutation**, e.g.

y ddesg, y gadair, y ferch
Ble mae'r ddesg?

yn y/yr in the

When '*yn*' means '*in*', it is never shortened to '*n*', e.g.

Mae e yn y tŷ. *Mae hi yn yr ysgol.*

When '*yn*' forms part of the verb and comes after a word that ends with a vowel, it is shortened to '*n*', e.g.

Mae Ceri'n darllen.
Mae e'n bwyta.

dan / o dan under

Either form can be used to denote '*under*', e.g.

Mae'r siswrn dan y papur.
Mae'r siswrn o dan y papur.

Mae e/o / hi... he/she/it is...

We do not have a single Welsh word for '*it is*', we need to use either '**mae e/o**' or '**mae hi**'.

Mae'r plât yn y cwpwrdd The plate is in the cupboard.

Mae e/o yn y cwpwrdd He is in the cupboard.

With the plural 'they are' we use '**maen nhw**'.

Mae e/o	He is
Mae hi	She is
Maen nhw	They are

UNED 7

Dril 1: *What colour is this?*

Pa liw ydy hwn? Coch ydy e / o.
Pa liw ydy hwn? Glas ydy e / o.
Pa liw ydy hwn? Melyn ydy e / o.
Pa liw ydy hwn? Gwyrdd ydy e / o.

Pa lun ydy hwn? Llun ci ydy e.

Dril 2: *What's this?*

Beth / Be ydy hwn? Llyfr lliwio ydy e / o.
Beth / Be ydy hwn? Llyfr ysgrifennu ydy e / o.
Beth / Be ydy hwn? Llyfr darllen ydy e / o.

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader: Be ydy hwn?
Orianna: Llyfr lliwio ydy o.
Arweinydd / Leader: Hyfryd. Dw i'n hoffi hwn. Pa lun ydy o?
Orianna: Ceffyl ydy o.
Arweinydd / Leader: Rŵan, pa liw ydy o?
Harley: Brown a du.
Arweinydd/Leader: Gwych, da iawn Orianna.

Dril 3: *What does ... have? What do you have?*

Beth / Be sy gan Sioned? Gêm newydd.
Beth / Be sy gan Ryan? Pensiliau lliw.
Beth sy gyda ti? / Be sy gen ti? Llyfr sticeri.
Beth sy gyda ti? / Be sy gen ti? Llyfr darllen.
Beth sy gyda ti? / Be sy gen ti? Pêl newydd.

Dril 4: *Where's the ...?*

Ble / Lle mae'r pensil brown?

Ble / Lle mae'r papur?

Ble / Lle mae'r cyfrifiadur?

Ble / Lle mae'r llyfr darllen?

Mae e / o yn y bocs.

Mae e / o yn y drôr.

Mae e / o ar y bwrdd.

Mae e / o ar y ddesg.

Gorchmynion syml *Simple commands*

Unigol *Singular*

Dewisa liw.

Cydia mewn pensil.

Dalia'r pensil yn gywir.

Agora'r bocs.

Rho'r llyfrau yn y bocs.

Pasia'r paent.

Helpa fi.

Gwna siâp.

Taclusa'r pensiliau.

Lluosog *Plural*

Dewiswch liw.

Cydiwch mewn pensil.

Daliwch y pensil yn gywir.

Agorwch y bocs.

Rhowch y llyfrau yn y bocs.

Pasiwch y paent.

Helpwch fi.

Gwnewch siâp.

Tacluswch y pensiliau.

Sgwrs 2

Arweinydd/Leader: Dyma lanast! Mae'n amser tacluso.

Plant: O na!

Arweinydd/Leader: Helpwch fi plîs!

Siwan: O'r gorau!

Arweinydd: Diolch Siwan! Sady, helpa fi i roi'r llyfrau yn y bocs.

Sady: Iawn.

Arweinydd: Greta, helpa Sady. Beth ydy hwn?

Sady: Llyfr lliwio Josh.

Arweinydd: Rho'r llyfr yn y bocs hefyd plîs. Beth sy gyda ti, Elen?

Elen: Pensiliau liw.

Arweinydd: Da iawn, bawb!

Geirfa *Vocabulary*

Enwau Benywaidd *Feminine Nouns*

Cymraeg	Saesneg
desg/iau	desk/s
gêm/gemau	game/s

Enwau Gwrywaidd *Masculine Nouns*

Cymraeg	Saesneg
bocs/ys	box/es
ceffyl/au	horse/s
cwpwrdd/cypyrddau	cupboard/s
cyfrifiadur/on	computer/s
drôr/droriau	drawer/s
llanast	mess
lliw/iau	colour/s
llyfr/au darllen	reading book/s
llyfr/au lliwio	colouring book/s
llyfr/au sticeri	sticker book/s
llyfr/au ysgrifennu	writing book/s
paent	paint
papur/au	paper/s
pensil/iau	pencil/s

Berfau *Verbs*

Cymraeg	Saesneg
agor	to open
cydio	to hold
dewis	to choose
gwneud	to make / to do
helpu	to help
lliwio	to colour
rhoi	to give / to put

Ansoddeiriau

Adjectives

Cymraeg	Saesneg
brown	brown
du	black
newydd	new

Arall

Other

Cymraeg	Saesneg
da iawn	very good/well done
dim ots	never mind
pawb	everyone
o'r gorau	ok

Gramadeg *Grammar*

There are a number of question words in this unit, e.g.

Pa? *Which?*

Beth? / Be? *What?*

Ble? / Lle? *Where?*

'Pa' causes a **treigladd meddal** / *soft mutation*, e.g.

Pa liw? *Which colour?*

'Beth' / 'Be' does not cause a **treigladd meddal** / *soft mutation* in this unit as it is followed by 'ydy', or 'sy', e.g.

Beth ydy hwn? *What is this?*

Be sy gan Sioned? *What does Sioned have?*

'Ble' / 'Lle' do not cause a **treigladd meddal** / *soft mutation*.

'Neu' *Or*

You can offer the children a choice of two things by using 'neu'. It causes a **treigladd meddal** / *soft mutation*, e.g.

Ceffyl neu gi?

Llyfr lliwio neu lyfr darllen?

UNED 8

Dril 1: *What are you doing? (sing.)*

Beth / Be wyt ti'n wneud?	Dw i'n	chwarae. bwyta snac. ymllacio. darllen.
---------------------------	--------	--

Dril 2: *What are you doing? (pl.)*

Beth dych / Be dach chi'n wneud?	'Dyn ni'n / Dan ni'n	chwarae gêm. paentio. sgwrsio. gwneud gwaith cartref.
----------------------------------	----------------------	--

Dril 3: *What is she/he doing? What are they doing?*

Beth / Be mae Elin yn wneud?	Mae Elin yn Mae hi'n	chwarae. tecstio.
------------------------------	-------------------------	----------------------

Beth / Be mae Zac yn wneud?	Mae Zac yn Mae e'n / o'n	lliwio. gwisgo cot.
-----------------------------	-----------------------------	------------------------

Beth / Be mae Elin a Zac yn wneud?	Mae Elin a Zac yn Maen nhw'n	chwarae tag. yfed dŵr.
------------------------------------	---------------------------------	---------------------------

Dril 4: *Are you ...? (sing.)*

Wyt ti'n	yfed siocled poeth? tynnu llun?	Ydw. Nac ydw.
----------	------------------------------------	------------------

Dril 5: Are you ...? (pl.)

Dych chi'n / Dach chi'n	hoffi pêl-droed?	Ydyn / Ydan.
Dych chi'n / Dach chi'n	hoffi darllen?	Nac ydyn / Nac ydan.
Dych chi'n / Dach chi'n	chwarae gyda Jac?	Ydyn / Ydan.

Dril 6: Is she/he ...? Are they ...?

Ydy hi'n	llefain/crio?	Ydy / Nac ydy.
Ydy e'n / o'n	hapus?	Ydy / Nac ydy.
'Dyn / Dan ni'n	chwarae rownderi?	Ydyn / Nac ydyn. Ydan / Nac ydan.

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader: Beth wyt ti'n wneud Martha? Wyt ti'n darllen?

Martha: Ydw!

Arweinydd / Leader: Dyna hyfryd! Jac, wyt ti'n darllen hefyd?

Jac: Nac ydw.

Arweinydd / Leader: Wyt ti'n iawn?

Jac: Ydw. Dw i'n gwneud gwaith cartref.

Arweinydd / Leader: Dych chi'n hapus?

Jac a Martha: Ydyn.

Arweinydd / Leader: Da iawn!

Beth am weithio mewn parau i baratoi sgwrs newydd?

Dril 7: *Who's ...?*

Pwy sy'n absennol heddiw? Jac a Martha.
cael pen-blwydd heddiw? Fi, Miss!

Pwy sy'n chwarae?
dechrau?
taflu'r dis?
taflu nesa?

Dril 8: *Who's next? / Whose turn?*

Pwy sy nesa? Rhys.
Tro pwy sy nesa? Cai.

Dril 9: *The dice*

Pa rif sy ar y dis? Tri.
liw sy ar y dis? Melyn.
siâp sy ar y dis? Triongl.
lun sy ar y dis? Car.

Dril 10: *Who wants to ...?*

Pwy sy eisiau / isio chwarae pêl-droed?
yfed siocled poeth?
chwarae ar y cyfrifiadur?

Sgwrs 2

Arweinydd / Leader: Pwy sy'n chwarae gêm?

Millie: Fi!

Ryland: A fi!

Arweinydd / Leader: Dach chi'n hoffi chwarae ludo?

Pawb: Ydan.

Arweinydd / Leader: A fi! Tro pwy sy nesa?

Jake: Fi!

Arweinydd / Leader: Tafla'r dis.

Jake: Un ... dau ... tri.

Arweinydd / Leader: Un ... dau ... tri. Da iawn, ti!

Beth am weithio mewn parau i baratoi sgwrs newydd?

Geirfa *Vocabulary*

Enwau Benywaidd *Feminine nouns*

Cymraeg	Saesneg
cot/iau	coat/s

Enwau Gwrywaidd *Masculine nouns*

Cymraeg	Saesneg
ci/cŵn	dog/s
cyfrifiadur/on	computer/s
dis	dice
dŵr	water
gwaith cartref	homework
lliw/iau	colour/s
pêl-droed	football (game)
pen-blwydd/i	birthday/s
rownder/i	rounder/s
rhif/au	number/s
siâp/siapiau	shape/s
siocled poeth	hot chocolate
triong/au	triangle/s
tro	turn

Berfau *Verbs*

Cymraeg	Saesneg
crio	to cry
chwarae	to play
darllen	to read
dechrau	to start
gwisgo	to wear
gwneud	to do / to make
hoffi	to like
llefain	to cry
lliwio	to colour

paentio	to paint
sgwrsio	to chat
taflu	to throw
tecstio	texting
tynnu llun	to draw a picture
yfed	to drink

Ansoddeiriau

Adjectives

Cymraeg	Saesneg
hapus	happy
melyn	yellow

Arall

Other

Cymraeg	Saesneg
gyda	with
nesa	next
Pwy?	Who?
rownderi	rounders

Gramadeg *Grammar*

Yr Amser Presennol, Cwestiynau ac Atebion

Cwestiwn	Cadarnhaol	Negyddol
Dw i?	Wyt, rwyd ti	Nac wyt, dwyt ti ddim
Wyt ti?	Ydw, dw i	Nac ydw, dw i ddim
Ydy e / o?	Ydy, mae e / o	Nac ydy, dydy e / o ddim
Ydy hi?	Ydy, mae hi	Nac ydy, dydy hi ddim
'Dyn ni? / Dan ni?	Ydyn, 'dyn ni / Ydan, dan ni Ydych, dych chi / Ydach, dach chi	Nac ydyn, 'dyn ni ddim / Nac ydan, dan ni ddim Nac ydych, dych chi ddim / Nac ydach, dach chi ddim
Dych chi? / Dach chi?	Ydw, dw i Ydyn, 'dyn ni / Ydan, dan ni	Nac ydw, dw i ddim Nac ydyn, 'dyn ni ddim / Nac ydan, dan ni ddim
Ydyn nhw?	Ydyn, maen nhw	Nac ydyn, 'dyn nhw ddim

Remember:

'I' in the question = 'you' in the answer.

'You' (sing.) in the question = 'I' in the answer.

'We' in the question = 'we' or 'you' in the answer.

'You' (pl..) in the question = 'I' or 'we' in the answer.

'yn'

'yn' is a very important word in Welsh and we use it often. As well as meaning 'in', it is also used as part of 'is/are' before verb nouns. It becomes 'n' after vowels, e.g.

Wyt ti'n gwneud gwaith cartref?

Dydy Elin ddim yn peintio.

In this case, 'yn' does not cause a treigladd.

We do not need to use 'yn' with the verb noun 'eisiau' (to want), e.g.

Wyt ti eisiau?
Dydy Elin ddim eisiau.

Remember, if 'yn' means 'in', it is **not** shortened to 'n', e.g.

Mae e yn yr ysgol.
Mae e'n lliwio.

Beth wyt ti'n 'ei' wneud?

This is how the phrase would be written in full. The 'ei' – 'it' - causes a treigladd meddal causing the 'g' to mutate. You may see the full form in written Welsh or hear it in formal Welsh.

Pwy? *Who?*

'Pwy?' means '*Who?*' so the answer is usually the name of a person or a pronoun, e.g.

Pwy sy'n taflu'r dis? Emma.
Pwy sy'n taflu'r dis? Fi.

UNED 9

Dril 1: What's wrong ...?

Beth / Be sy'n bod	Jac?	Dw i'n	dost/sâl.
Beth / Be sy'n bod	ar Phoebe?	Dim byd!	

Dril 2: Basic welfare questions (1) – ar

Oes peswch	arnat ti?	Oes / Nac oes.
Oes annwyd	arnat ti?	
Oes gwres	arnat ti?	

Dril 3: Basic welfare questions (2) – gyda / gen i

	DE	GOGLEDD
Oes pen tost	gyda ti?	Oes gen ti gur pen?
oes.		Oes / Nac
Oes bola tost	gyda ti?	Oes gen ti fol tost / boen bol?
Oes clust dost	gyda ti?	Oes gen ti bigyn clust?
Oes ceg dost	gyda Sam?	Oes gan Sam geg dost / boenus?
Druan ag e!		Bechod!
Oes troed dost	gyda Tess?	Oes gan Tess droed dost / boenus?
Druan â hi!		Bechod!

Sgwrs 1

Arweinydd / Leader: Jac! Paid â chrïo. Beth sy'n bod? Oes pen tost gyda ti?

Jac: Nac oes.

Arweinydd / Leader: Oes peswch arnat ti?

Jac: Oes.

Arweinydd / Leader: Druan â ti. Dere i'r gegin gyda fi.

Dril 4: Does it hurt?

Ydy e'n dost? / Ydy o'n brifo?

Ydy hi'n dost? / Ydy hi'n brifo?

Ble? / Lle?

Dril 5: Do you want to ...?

DE

Wyt ti eisiau

diod?

Wyt ti eisiau

cysgu?

Wyt ti eisiau

eistedd gyda fi?

GOGLEDD

Wyt ti isio diod?

Ydw / Nac ydw.

Wyt ti isio cysgu?

Wyt ti isio eistedd efo fi?

Sgwrs 2

Arweinydd / Leader: Be sy'n bod ar Lilly? Lilly, tyrd yma.

Lilly: Aw!

Arweinydd / Leader: Www! Oes gen ti gur pen? Ydy o'n brifo?

Lilly: Ydy.

Arweinydd / Leader: Wyt ti isio cysgu? Tyrd i gysgu efo fi.

Beth am weithio mewn parau i baratoi sgwrs newydd?

Geirfa *Vocabulary*

Enwau Benywaidd *Feminine nouns*

Cymraeg	Saesneg
braich/breichiau	arm/s
ceg/au	mouth/s
clust/iau	ear/s
coes/au	leg/s
diod/ydd	drink/s
llaw/dwylo	hand/s
troed/traed	foot/feet

Enwau Gwrywaidd *Masculine nouns*

Cymraeg	Saesneg
annwyd	common cold
bola / bol	tummy
gwddf	neck / throat
gwres	temperature / fever
pen	head
peswch	cough

Berfau *Verbs*

Cymraeg	Saesneg
brifo	to hurt / ache
cysgu	to sleep
eistedd	to sit

Ansoddeiriau *Adjectives*

Cymraeg	Saesneg
tost	sore / bad

Arall

Other

Cymraeg	English
Ble?	Where?
cur pen	headache (N. Wales)
Dim byd	Nothing
Druan ag e / â hi	Poor him / her
gyda	with
poen bol	bad tummy (N. Wales)
pigyn clust	earache

Gramadeg *Grammar*

Parts of the body

Many parts of the body, of which there are usually 2, happen to be feminine, e.g.

braich, coes, llaw, troed
dwy fraich
dwy goes
dwy droed

If these words are described, e.g. using '**tost**', the word will take a **treigladd meddal / soft mutation**, e.g.

clust **dost**
coes **dost**
troed **dost**

Prepositions: gyda / gan / ar

When discussing **salwch** (illness), if we mention a part of the body, we use '**gyda**' (S.Wales) or '**gan**' (N.Wales), e.g.

Mae pen tost gyda fi.

Mae gen i gur pen.

If the illness does not include reference to a part of the body, we use the appropriate form of '**ar**', e.g.

Mae annwyd **arna i**.

It should be noted, however, that '**ar**' is not widely used in this context in North Wales.

UNED 10 Adolygu *Revision*

UNED 1

Darllenwch y geiriau Cymraeg hyn yn uchel a thanlinellwch y pwyslais bob tro. Yna cyfatebwch y gair gyda'r ystyr Saesneg.

Read these Welsh words aloud and underline the stress/emphasis each time. Then match each word with the correct translation.

gweddol	colours
lliwiau	awful
proffesiynol	yellow
porffor	absent
dyma	professional
absennol	ok
ofnadwy	purple
melyn	here is

UNED 2

Cyfieithwch y brawddegau hyn.

Translate these sentences.

1. Good afternoon children.
2. Who are you? (singular)
3. It's Wednesday today.
4. She's John's mother.
5. It's cloudy today.
6. Take your coat off Alys.
7. It's Friday today. It's raining. Yuk!
8. Good morning girls.
9. Who is he?
10. Sit on the sofa. (plural)

UNED 3

Rhowch y geiriau hyn mewn dis sbwng, neu rhifwch y geiriau 1 - 6 a defnyddio dis cyffredin. Taflwch y dis a rhowch y gorchymyn ar gyfer un plentyn. Wedyn rhowch y gorchymyn ar gyfer y dosbarth. Gwnewch yr un peth wedyn gyda'r negyddol.

Put these words in a sponge dice, or number the words 1 - 6 and use a numbered dice. Throw the dice and give the command for one child. Then, give the command for the whole class. Do the same again but using negative forms.

symud	taflu	siarad
darllen	gwrando	eistedd

UNED 4

Ychwanegwch y gorchymyn cywir yn y bwlch.

Insert the correct command in the space.

1. _____ dy ddiod.
2. _____ eich dwylo.
3. _____ eich diod.
4. _____ dy afal.
5. _____ dy snac.
6. _____ eich creision.

UNED 5

Edrychwch o gwmpas eich lleoliad. Gofynnwch 5 cwestiwn yn dechrau gyda 'Sawl ... sy yn yr ystafell?'

Look around your location/setting. Ask 5 questions starting with 'Sawl ... sy yn yr ystafell?'

UNED 6

Gweithiwch gyda'ch partner i ddod o hyd i'r parau. Rhaid dewis cerdyn glas i gyfateb i bob cerdyn melyn.

Work with a partner to find the matching pairs. You must choose a blue card to match each yellow card.

Ble/Lle mae'r gadair?	Maen nhw ar y wal.
Ble/Lle mae Dewi ac Aled?	Mae e/o yn y botel.
Ble/Lle mae'r lluniau?	Mae hi o flaen y bwrdd.
Ble/Lle mae'r sudd oren?	Maen nhw yn y gegin.
Ble/Lle mae'r cwpanau?	Mae e/o yn y cwpan.
Ble/Lle mae'r cylchgronau?	Maen nhw ar bwys y jwg.
Ble/Lle mae'r dŵr?	Maen nhw yn y cornel darllen.

Oes mwy nag un ateb posibl i rai cwestiynau? Trafodwch gyda'ch partner.

Is there more than one possible answer to some questions? Discuss with your partner.

UNED 7

Parwch y cwestiynau a'r atebion.

Pair the questions and answers.

Beth ydy hwn?

Pa liw ydy hwn?

Ble/Lle mae'r cyfrifiadur?

Beth/Be sy gan Elin?

Ble/Lle mae'r bêl?

Coch

Mae e yn y cwpwrdd

Pensiliau lliw

Llyfr lliwio ydy e

Mae hi yn y cwpwrdd

UNED 8

Rhowch y geiriau isod ar gardiau ac yna mewn pentwr. Meimiwch y gair. Yna, yn eich tro ceisiwch ymarfer patrymau'r Uned, e.e. 'Wyt ti'n...?', 'Ydy x yn ...?' 'Beth mae x yn wneud?'

Put the following words on cards and then form a pile. Mime the word. Taking turns, try and practise the Unit's patterns, e.e. 'Wyt ti'n...?', 'Ydy x yn ...?' 'Beth mae x yn wneud?'

bwyta	ymlacio	darllen	paentio
sgwrsio	lliwio	gwisgo cot	yfed

UNED 9

Tafllwch y dis i lanio ar sgwâr. Dywedwch y gair Cymraeg. Wedyn rhwch y gair mewn cwestiwn. Gyda phartner, ceisiwch wneud sgwrs syml.

Throw the dice. Say the word in Welsh. Then place the word in a question. With a partner, try and make a simple conversation.

sore throat	to sleep	common cold	to hurt /ache
poor him	bad tummy	temperature / fever	nothing
to sleep	ear ache	bad foot	cough

Uned 1 Gweithgareddau *Activities*

- 1 Ail-drefnwch er mwyn creu sgwrs.
Rearrange to form a dialogue.

lawn.

Da iawn, diolch. Sut dych chi?

Hwyl.

Helo Iwan, Chris dw i. Sut dach chi?

Hwyl Chris.

Helo, Iwan dw i. Pwy dych chi?

- 2 Ewch o gwmpas y clwb gan gyflwyno'ch hun i o leiaf 4 o bobl gan ofyn sut maen nhw'n teimlo.
In the club, introduce yourself to at least 4 people and ask how they are feeling.

- 3 Parwch y geiriau'n gywir.
Match the words correctly.

glas	grey
gwyrdd	pink
coch	yellow
melyn	black
oren	blue
porffor	green
gwyrdd	yellow
llwyd	red
du	purple
pinc	orange

Uned 2 Gweithgareddau Activities

1. Aildrefnwch y geiriau i wneud brawddeg neu gwestiwn.

Rearrange the words to form a sentence or question.

1. chi dych pwy?
2. da bore ffrindiau
3. fawr hwyl Harry
4. wyt ti pwy?
5. blant da prynhawn

2. Dych chi'n gallu dweud y tywydd ar gyfer yr wythnos hon?

Can you forecast this week's weather? e.g. Dydd Llun: mae hi'n heulog

Monday	
Tuesday	
Wednesday	
Thursday	
Friday	

3. Sesiwn Grŵp:

Argraffwch y lluniau uchod yn fawr. Rhowch y lluniau ar y llawr a dywedwch y patrymau e.e. 'Mae hi'n heulog'. Anogwch y plant i sefyll ar y llun cywir.

Print the pictures in a large size and place them on the floor. Say the patterns e.g. 'Mae hi'n heulog'. Encourage the children to stand on the correct picture.

Uned 3 Gweithgareddau Activities

1. Taflwch y dis i lanio ar sgwâr. Beth ydy'r gair Cymraeg? Dych chi'n gallu rhoi'r gair mewn brawddeg neu gwestiwn?
Throw a dice to land on a square. What is the Welsh word? Can you put the word in a sentence or question?

excellent	scared	wonderful	sad
tired	to climb	to read	back
to dance	very	quietly	to throw

2. Cyfieithwch y geiriau i wneud brawddeg. Defnyddiwch ffurfiau 'ti' a 'chi'.
Translate the following words to form sentences. Use 'ti' and 'chi' forms.

1. No talking.
2. Look at the book.
3. Play on the mat.
4. Sit on the sofa.
5. Don't climb.

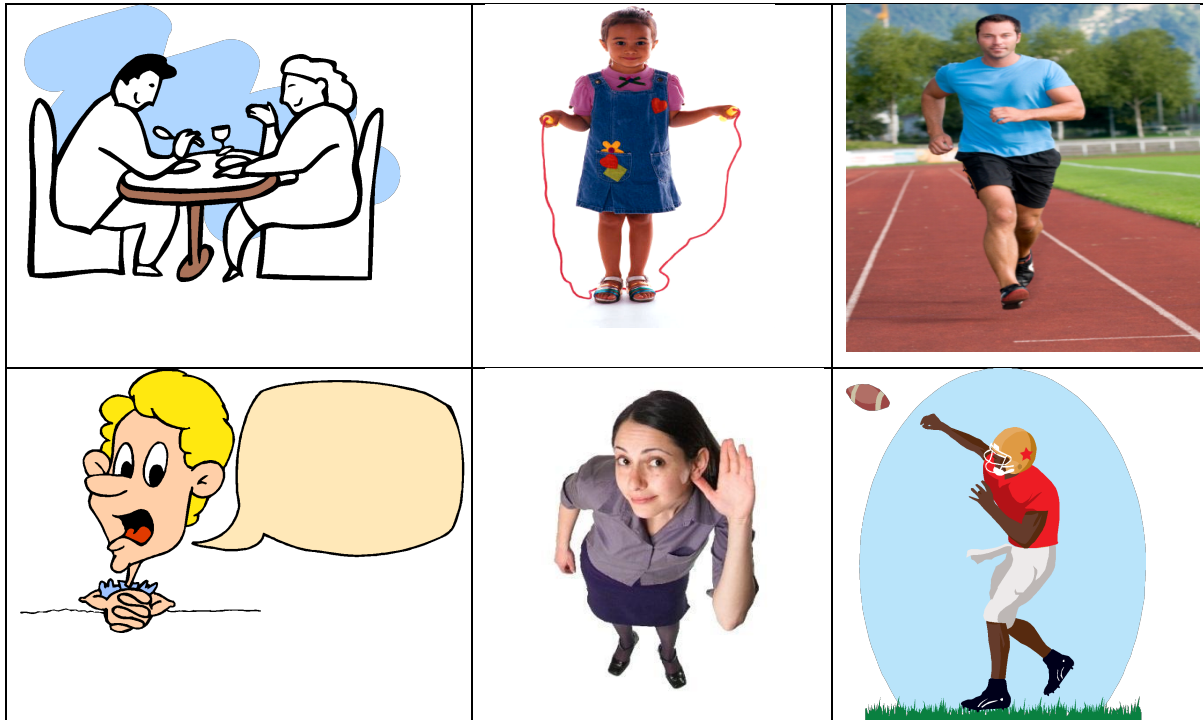
3. Dyma'r gorchymyn ar gyfer un person. Beth ydy'r gorchymyn ar gyfer grwpiau?
Here are the commands for one person. What are the commands for groups?

1. Edrycha ar y wal.
2. Rheda ar yr iard.
3. Cer / Dos i'r sofffa.
4. Dere / Tyrd i'r ffrynt.
5. Chwaraea ar y carped.

4. Edrychwch ar y lluniau a rhowch y gorchymyn i'r plant.

Look at the pictures and use the right command with your children.

Nawr, dywedwch wrth y plant am beidio gwneud y pethau hyn.

Now, tell the children not to do these things.

Uned 4 Gweithgareddau Activities

1. Dych chi'n gallu enwi'r bwydydd hyn?
Can you name these foods?

Nawr, ceisiwch gynnig dewis o ddau i blentyn, gan gofio'r treigladd meddal, e.e. Afal neu fanana?

Now, try to offer a child a choice of two, remembering the soft mutation, e.g. Afal neu fanana?

2. Parwch y geiriau cywir.
Match the correct words.

oren	to drink
creision	here is
sudd	a drink
dyma	to wash
diod	crisps
golchi	orange
yfed	juice

3. Aildrefnwch y llythrennau i greu gair.
Rearrange the letters to create a word.

1. lwdoy
2. idod
3. cnrisioe
4. huamnyw

Uned 5 Gweithgareddau Activities

1. Bingo

Mae angen copi o'r cerdyn ar bob chwaraewr. Rhowch unrhyw rif rhwng 1 a 10 ym mhob bocs gwag.

Each member will need a bingo card. Put any numbers between 1 and 10 in the boxes.

Y person cyntaf i gael y rhifau i gyd, gwaedda "Brenin (m) / Brenhines (f) y bingo dw i!"

The first person to have all the numbers on their card should shout - "Brenin (m) / Brenhines (f) y bingo dw i!" (I am the bingo king/queen).

2. Rhowch gerdyn arall i bawb yn y grŵp. Rhowch rif rhwng 1 a 10 ym mhob bocs. Y tro hwn yn lle galw rhifau, galwch symiau e.e. "Faint ydy tri adio dau?" *Distribute another card to each group member. Put any numbers between 1-10 in each square. This time, instead of calling numbers, call sums e.g. "Faint ydy tri adio dau?" (How much is 3 plus 2?)*

3. Llenwch y bylchau.
Fill in the gaps.

Enw	1	2	3	4
	un bachgen			
			tri chyfrifiadur	
				pedwar llyfr
	un ddawns			
llinell				
				pedwar plentyn
pêl				
		dwy seren		
cadair				
			tair rhes	
	un bwrdd			
teledu				
		dau gwpan		

Uned 6 Gweithgareddau Activities

1. Rhowch y gair Cymraeg yn y bylchau. Treiglwch os oes angen.
Put the Welsh word in the gaps. Mutate if you need to.

1. Ble mae'r _____? (*fruit*)
2. Mae'r _____ yn y cwpwrdd (*cushion*)
3. Mae Esther o flaen y _____ (*door*)
4. Mae'r _____ yn y jwg (*drink*)
5. Mae'r siswrn _____ papur (*under the*)

2. Llenwch y bylchau gydag un o'r geiriau hyn:
Fill in the gaps with one of these:
yn, ar, (o) dan, o flaen.

1. Mae'r cwpanau _____ y drôr.
2. Mae'r platiau _____ y silff.
3. Mae'r papur _____ y ddesg.
4. Mae'r llun _____ y teledu.
5. Mae'r glustog _____ y llawr.

3. Cyfieithwch.

Translate.

1. Where's the fruit? It's in front of the juice.
2. The book is on the table, but the magazine is on the floor.
3. The apples and oranges are on the shelf.
4. Where's the plate? It's in the cupboard.
5. Where's the pencil? It's under the paper.

Uned 7 Gweithgareddau Activities

1. Aildrefnwch i wneud sgwrs synhwyrol. Yna, darllenwch y sgysiau gyda'ch partner.

Rearrange and create a coherent dialogue. Then, read the dialogue with your partner.

Arweinydd / Leader:	Da iawn Morus. Ble mae'r pensiliau Steffan?
Morus:	Ar y silff, Miss?
Steffan:	Yn y cwpwrdd, Miss.
Arweinydd/Leader:	Mae'n amser tacluso. Helpwch! Ble mae'r llyfrau?
Arweinydd / Leader:	Gwych, Morus.

Nawr, gweithiwch gyda'ch partner i baratoi sgysiau newydd.

Now, work with your partner to create new dialogues.

2. Aildrefnwch y canlynol i wneud brawddegau synhwyrol.

Rearrange the following to form coherent sentences/questions.

hwn liw ydy pa?
bocs y tacluswch
yn pensil gywir dalia'r
gen be ti sy?

3. Cyfieithwch y brawddegau canlynol

Translate the following sentences.

1. Where's the paint?
2. The colouring book is in the drawer
3. Pass the brown paint.
4. Hold the pensil.
5. Share the paper.

Uned 8 Gweithgareddau *Activities*

1 Dyma'r ateb, ond beth ydy'r cwestiwn?

Here's the answer, but what is the question?

1. Nac ydw, dw i ddim yn darllen.
2. Ydy, mae o'n tynnu llun ci.
3. Mae hi'n sgwrsio.
4. Ydan, dan ni'n tynnu llun beic.
5. Mae John yn peintio.
6. Nac ydy, dydy o ddim yn chwarae ar y cyfrifiadur.

2 Taflwch y dis i lanio ar sgwâr. Cyfieithwch y gair ac yna rhwch y gair mewn brawddeg. Dych chi'n gallu gwneud cwestiwn?

Throw the dice to land on a square. Translate the word and then place it in a sentence. Can you form a question?

computer	to cry	number	to play
to wear	birthday	to chat	to read
to drink	homework	colour	water

3 Gwaith grŵp: meim.

Rhaid i bawb yn y grŵp gymryd tro i feimio gweithgaredd, e.e. chwarae pêl-droed.

Rhaid i aelodau'r grŵp ddyfalu beth ydy'r gweithgaredd drwy ofyn cwestiynau, e.e.

Wyt ti'n chwarae pêl-droed?

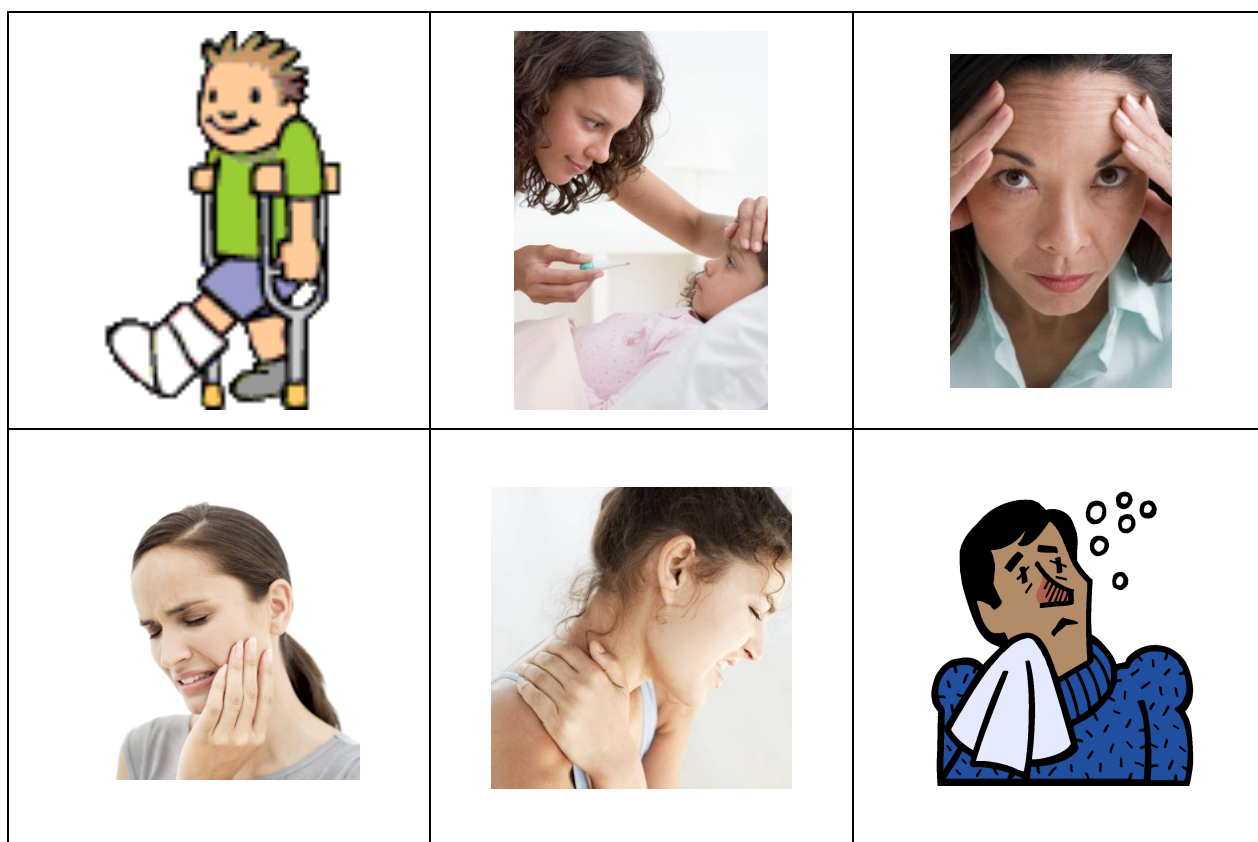
Everyone should take turns and mime an activity, e.g. playing football. Other members of the group must guess the activity by asking questions, e.g. Wyt ti'n chwarae pêl-droed?

Uned 9 Gweithgareddau Activities

- 1 Rhowch y lluniau yma mewn dis sbwng. Taflwch y dis. Gofynnwch beth sy'n bod ar y bobl.
Place the pictures in a dice. Throw the dice. Ask what's wrong with the people.

- 2 Meimio. Rhaid i un person wneud meim a'r lleill i ddyfalu beth sy'n bod, e.e.
Oes clust dost gyda ti? / Oes gen ti bigyn clust?
One person should mime and the others should guess what's wrong, e.g.
Oes clust dost gyda ti? / Oes gen ti bigyn clust?

- 3 Edrychwch ar y salwch. Penderfynwch ai 'ar', 'gan' neu 'gyda' sy'n gywir.
Look at these illnesses. Decide with which ones you would use 'ar', 'gan' or 'gyda'.

clust dost

pen tost

annwyd

gwres

bola tost

troed dost

ar / gan/gyda

